

Nové tendencie
MLADÁ RUSISTIKA
a trendy VII

Bratislava

2021

FILOZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Komenského
v Bratislave

KATEDRA RUSISTIKY
A VÝCHODOEURÓPSKÝCH ŠTÚDIÍ

MLADÁ RUSISTIKA – NOVÉ TENDENCIE A TRENDY

VII

KATARÍNA JALOVÁ
LUCIA CHUDÁ

2021

STIMUL

Mladá rusistika – nové tendencie a trendy VII

Editori:

© Mgr. Katarína Jalová • Mgr. Lucia Chudá

Afiliácia:

Univerzita Komenského v Bratislave, Filozofická fakulta, Katedra rusistiky a východoeurópskych štúdií, <https://fphil.uniba.sk/katedry-a-odborne-pracoviska/katedra-rusistiky/>

Recenzenti:

prof. PhDr. Mária Kusá, CSc.
prof. Feliks Shteinbuk, DrSc.
doc. PhDr. Ľubor Matejko, CSc.
doc. Mgr. Irina Dulebová, PhD.
Mgr. Ivan Posokhin, PhD.
Mgr. Jelena Ondrejkočová, PhD.

Obálka:

Mgr. Zuzana Bujačková

Technickí redaktori:

Mgr. Milan Regec, PhD.
Bc. Ivana Liptáková

© STIMUL a editori

Dielo je vydané pod medzinárodnou licenciou **Creative Commons CC BY-NC-SA 4.0** (vyžaduje sa: povinnosť uvádzať pôvodného autora diela; povinnosť odvodené dielo zdieľať pod rovnakou licenciou ako pôvodné dielo; len nekomerčné použitie odvodeného diela). Viac informácií o licencií a použití diela: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Vydavateľstvo:

STIMUL, Poradenské a vydavateľské centrum, Univerzita Komenského v Bratislave, Filozofická fakulta, Bratislava, <http://fphil.uniba.sk/stimul>

1. vydanie, 177 s.

ISBN 978-80-8127-327-8 (PDF)

ISBN 978-80-8127-328-5 (EPUB)

Zborník s názvom Mladá rusistika – nové tendencie a trendy VII pozostáva z článkov účastníkov 7. bratislavskej konferencie mladých rusistov, ktorá sa konala dňa 15. marca 2021 na Katedre rusistiky a východoeurópskych štúdií Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave.

Obsah

Predslov	6
I. Translatologická sekcia.....	6
K archeológii prekladu spoločenskovedných textov z ruštiny: bibliometrický prieskum tematickej skladby knižných prekladov ruských neumeleckých textov v rokoch 1945 – 1970 8	
<i>Natália Rondziková</i>	
II. Literárnovedná sekcia	16
Láska a morálna dilema v poviedke B. A. Lavreňova „Štyridsiaty prvý“ 17	
<i>Igor Cintula</i>	
Когда твой читатель не отражается в зеркале 26	
<i>Jaroslav Sommer</i>	
Очерк Константина Коровина «Испания»: страна глазами художника 36	
<i>Elena Suntsova</i>	
III. Lingvistická sekcia.....	47
Niekoľko poznámok k pojmu prameň (zdroj) frazeologických jednotiek 48	
<i>Martina Berezná</i>	
Analýza využitií vybraných rusismů v současné češtině 58	
<i>Anna Caldrová</i>	
Aktualizácia precedentných výrazov V. Putina v memetických textoch..... 74	
<i>Lucia Chudá</i>	
Intertextualita a teória precedentnosti..... 86	
<i>Katarína Jalová</i>	
Концепт «терпение» в русском и словацком языках (на материале паремиологических единиц) 98	
<i>Jevgeniya Lukina</i>	

Значение грамматических категорий русских причастий при переводе с русского языка – лингвистическо-транслатологический взгляд	106

Monika Šnebergrová

Анализ поэтических текстов о Сибири: лингвокраеведческий аспект	118

Marina Trunova, Anna Khiznichenko

Прецедентное имя «Сталин» как лингвокультурный феномен в советской прессе ..	127

Gabriela Turisová

Особенности функционирования трансформированных фразеологизмов в современном русском и чешском медиадискурсе	137

Tatjana Zaňko

IV. Sekcia dejín a kultúry Ruska a krajín Východného partnerstva 149

N. L. Puškariovová – priekopníčka dejín rodových vzťahov a dejín žien v Rusku	150

Zuzana Bujačková

Podoby hrdinstva ako osobitného jazykového fenoménu.....	160

Katarína Biačková

Analýza pilířů běloruského režimu Alexandra Lukašenka v souvislosti s protesty po prezidentských volbách 2020	168

Tereza Soušková

PODOBY HRDINSTVA AKO OSOBITÉHO JAZYKOVÉHO FENOMÉNU

Mgr. Katarína Biacková, PhD.

Katedra slovanských jazykov, Filozofická fakulta, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici,
katarina.biackova@umb.sk

Abstrakt

Настоящая статья посвящена теме героизма как своеобразному языковому феномену, который интересен и сточки зрения социологии и культурологии. В центре внимания доклада находится сопоставительный анализ понятия героизма в русском и словацком языках. Раскрыты такие понятия, как герой и героизм, интерпретация этих понятий в современном мире. В докладе рассматриваются словацкие и русские публицистические тексты, в которых с помощью анализа дискурса рассматриваем параллели и расхождения между героизмом современности и героизмом прошлого в словацком и русском контекстах. Именно частотность употребления приводит к подтверждению гипотеза, что, хотя это понятие довольно устойчивое, оно подвергается изменениям в случае важных событий, например, текущего кризиса, связанного с коронавирусом.

O autorke

Mgr. Katarína Biacková, PhD. pôsobí ako odborná asistentka na Katedre slovanských jazykov FF UMB v Banskej Bystrici. Vedecky sa zameriava na analýzu dynamiky jazykových procesov v Rusku 20. a začiatku 21. storočia, špecifiká ruskej kultúry a ich odraz v lingvoreáliách.

V prvých desaťročiach 20. stor. ovládla ľavicovo orientovanú ruskú inteligenciu predstava o jednoduchšej transformovateľnosti reality (Pešková, 2012, s. 7). V duchu hesla „rozkážeme vetru, dažďu“¹⁹ sa budovatelia komunizmu snažili o dosiahnutie utopistických „krajších

---

¹⁹Tento ustálený výraz sa v slovenskom (resp. česko-slovenskom) kultúrnom priestore zakorenil ako ideový základ postoja bolševikov k prírode a realite všeobecne. V našom skoršom skúmaní sme sa mu venovali ako precedentnému výroku v porovnaní ruského a slovenského mediálneho diskurzu –

zajtrajškov“. Ideológovia novovzniknutého Sovietskeho zväzu pochopili, že na zaangažovanie „ľudových más“ do budovania novej reality budú potrebné aj silné príbehy – spočiatku to boli obrazy kolektívov, ktoré ako jeden kráčajú do „svetlej budúcnosti“ a neskôr, najmä v období Stalina, sa začali objavovať obrazy silných individuálnych hrdinov, ktorí prekonávajú prekážky v duchu archetypálnych hrdinských príbehov.

Hrdina, samozrejme, nie je pojem, ktorý by bol neznámy. Na druhej strane však treba podotknúť, že hrdina môže byť rôzne modelovaný, archetypálne vlastnosti sa môžu prispôbovať prostrediu a času, v ktorej je konkrétny hrdina či hrdinský mýtus vytvorený, alebo do ktorého je zasadený. Jedine tak sa dá vysvetliť, že za hrdinov môžeme považovať tak rozdielne historické osobnosti a skupiny ľudí, súčasníkov alebo aj fiktívne postavy – za hrdinov považujeme aj likvidátorov černobyľskej havárie, aj ostreľovača Zajceva, aj matku Terezu. Je však zrejmé, že musí existovať jednotiaci prvok, či súbor základných vlastností na základe, ktorých prisudzujeme postave hrdinský status. S.T. Allison a G.R. Goethals v svojej knihe *Heroism and Heroic Leadership* píše, že aj náhľad na hrdinstvo a hrdinov sa mení v čase, a hoci ho považujú za pojem nejednoznačný, vydeľujú niekoľko základných vlastností typických pre hrdinu (Allison – Goethals – Kramer, 2016, s. 11). Hrdina musí odzrkadľovať hodnoty danej spoločnosti, dodržiavať normy správania, mať jasné zásluhy, byť altruistický a odvážny, musí byť ochotný riskovať, musí byť múdry a prejavovať túžbu konať dobro v prospech budúcich generácií. Aby sme však rozlíšili hrdinstvo od altruizmu, alebo iných, pomerne bežných, ľudských prejavov (napr. filantropia, dobročinnosť, podpora charity), F. Zeno a jeho spolupracovníci vyzdvihli najmä spomínaný risk ako zásadnú zložku hrdinstva (Zeno, 2011, s. 99). Hrdina je ochotný riskovať omnoho viac, ako bežný človek, a jeho základnou črtou je ochota obety v najširšom slova zmysle – od straty sociálneho postavenia až po smrť. Rovnako hrdinstvo v sebe skrýva mnoho atribútov, ktoré samostatne nemusia poukazovať na hrdinské činy, no spoločne tvoria práve hrdinský fenomén.

---

zaujímavým výsledkom bolo, že kým v ruskom diskurze sa originálny výrok I. Mičurina „Мы не можем ждать милостей от природы. Взять их у нее — наша задача.“ vyskytoval v neutrálnej pozícii, jeho upravená prekladová podoba „rozkážeme vetru, dažďu“ sa v slovenskej publicistike objavuje ako hodnotiaci prostriedok, pričom autor predpokladá, že čitateľ je oboznámený s kultúrnym pozadím daného výroku a často nadobúda negatívnu či posmešnú konotáciu. Príklad: <<https://dennikn.sk/1136235/cesi-peniaze-a-sucho/?ref=list>>

Práve tieto ľudské vlastnosti typicky spájané s hrdinstvom reflektuje aj jazykoveda. Príkladom môže byť analýza lexikografických diel, ktoré nám poskytujú výklad pojmu hrdina či hrdinstvo. Slovník súčasného slovenského jazyka z roku 2015 hrdinu definuje ako toho, „kto v rozhodujúcich situáciách vyniká odvahou, smelosťou, rozhodnosťou, kto koná ušľachtilé, často život ohrozujúce skutky“ alebo ako „ústredná postava literárneho, dramatického, filmového, rozhlasového diela“, prípadne ako toho, kto „je predmetom obdivu“. Z danej definície môžeme vidieť, že aj výkladový slovník zachytáva vlastnosti spomínané v sociologických výskumoch, najmä odvahu, a hoci explicitne nespomína obeť, resp. obetavosť ako hlavnú črtu hrdinu, spomína život ohrozujúce skutky (na mieste je však otázka, či ide o ohrozenie života daného hrdinu alebo jeho protivníkov). Zaujímavými sa javia aj príklady uvedené pri pojme hrdina v slovníku – na prvom mieste sú uvádzané slovné spojenia „vojnový hrdina; hrdinovia odboja; padlí hrdinovia“, ktoré jednoznačne odkazujú na vojenských hrdinov, ktorí bezpochyby spĺňajú atribúty klasického hrdinu ako odvaha či obeť (aj keď diskutabilná sa môže javiť vyššie popisovaná snaha o konanie dobra). Ďalšími príkladmi sú slovné spojenia „ospevovaný hrdina; hrdina pretekov“, ktoré ilustrujú definíciu o predmete obdivu. Z hľadiska semiotiky ide o podstatnú zmenu vo vnímaní obsahu pojmu: ak v prvom význame sa vysvetľuje „hrdina“ na základe vnútorných znakov a vyžaduje sa konkrétna „zásluha“, pričom vonkajšie okolnosti – vnímanie hrdinu zo strany spoločnosti – sa chápu ako druhotné, definícia zachytáva aj opačný stav: na zaradenie človeka medzi „hrdinov“ je pre používateľa slovenčiny podstatný obdiv spoločnosti a jeho zásluhy sú okolím len predpokladané. V Kuznečovom výkladovom slovníku z roku 1998 je slovo герой definované nasledovne: 1. „Человек, совершивший подвиг, проявивший личное мужество, самоотверженность, готовность к самопожертвованию“; 2. „Тот, кто привлёк к себе внимание, вызывает интерес, восхищение и т.п., является для кого-л. предметом поклонения, образцом для подражания“; 3. „Лицо, воплощающее в себе характерные, типичные черты своей эпохи, среды“; 4. „Главное действующее лицо литературного произведения“. Ruské definície hrdinu sú zaujímavé z niekoľkých hľadísk. Hneď prvý výklad slova sa významovo približuje k slovenskej definícii s akcentáciou odvahy, no ide ešte ďalej a priamo za charakteristickú črtu hrdinu považuje odhodlanie k samoobetovaniu. Z definície je zjavné, že hrdinský status je v ruskom priestore silnejšie spájaný s najvyššou možnou obeťou. Ako príklady sú pri prvom výklade uvedené nasledujúce slovné spojenia, napr. „Герои Великой

Отечественной войны, погибнуть героем, Город-герой“ a iné. Aj z príkladov jasne vyplýva, že označenie hrdina si zasluhujú najmä postavy spojené s vojnovými udalosťami. Sovietske obdobie však prinieslo aj iné možnosti využitia tohto slova – namiesto vyzdvihovania pripravenosti obetovať život, akcentuje úsilie či obeť pre vlasť v podobe práce – v skúmanom slovníku je v tomto kontexte uvedený nasledovný príklad: „Г. Социалистического Труда“. Rovnako druhý uvedený význam sa približuje k výkladu, ktorý bol použitý v slovenskom slovníku a poukazuje na vonkajšie okolnosti a vnímanie hrdinov jeho okolím. Z pohľadu nášho článku je však najzaujímavejší tretí význam a to popis hrdinu ako osoby, ktorá stelesňuje črty určitej epochy alebo prostredia. A práve z tejto definície vyplýva aj hypotéza tohto článku, t.j. tvrdenie, že koncept hrdinstva môže podliehať zmenám v prípade dôležitých udalostí. Z pohľadu rozboru slovníkov ešte považujem za zaujímavé spomenúť použitie slova „geroj“ v slovenskom jazyku. V Slovníku súčasného slovenského jazyka ho totiž nájdeme s definíciou „kto koná veľké činy al. je predmetom obdivu, hrdina“, no s kvalifikátormi expresívne slovo a ironické slovo. Uvedené príklady „bol z neho veľký, ozajstný g.; robiť zo seba geroja“ rovnako spadajú do kategórie ironických slov. Z pohľadu sémantiky predpokladáme, že slovo geroj postretol podobný osud ako vyššie spomínaný výrok o ovládnutí prírody – slovo sa desémantizovalo a nadobudlo ironickú konotáciu. Potvrďuje to aj ilustračná sonda do súčasného slovenského diskurzu – ako vzorka nám poslúžili blogové príspevky z roku 2020 a z prvých mesiacov roku 2021, ktoré sú prejavom bežného jazyka autorov bez redakčných úprav a tým nám dovoľujú utvoriť obraz reálneho použitia tohto slova v slovenčine. Na najčítanejšej slovenskej blogovej platforme blog.sme.sk sme v skúmanom období našli 3 texty, v ktorých sa toto slovo vyskytuje. V prvom texte sa slovo používa vo vete „Ale ty si geroj, ty si ideš svoje.“, kde je jasne vyjadrený ironický postoj autora k nedodržiavaniu pandemických opatrení, druhý príklad „Ukázal všetkým, aký je geroj.“ je taktiež ironický a kritizuje sporné výsledky testovania na Covid a posledný blog napísaný vo forme satirickej básne v nárečovej slovenčine obsahuje hľadané slovo vo vete „Alebo si geroj, hrdina, že Covid neňi tvoja rodina?“. Táto ilustračná vzorka potvrdzuje, že slovo geroj je v slovenčine používané výsostne ironicky, pričom súčasná pandémia koronavírusu prispela k jeho používaniu vo význame človeka, ktorý odmieta hrozbu ochorenia a vystupuje skôr ako záporný hrdina.

Ako sa teda používa slovo hrdina v praxi? Z pravidelného využitia slova hrdina by sa mohlo zdať, že jeho význam je ustálený a nepodlieha zmenám. Predpokladáme ale, že práve

obdobie nákazy novým koronavírusom môže spôsobiť, že sa význam tohto slova začne mierne meniť – nebude sa v prvom rade asociovať s odvážnymi vojakmi, ale skôr s odvážnymi pracovníkmi prvej línie, ktorí ošetrojú chorých, prípadne s vedcami, ktorí nenasadzujú svoje životy, ale pomáhajú zachraňovať životy ostatných. Na preskúmanie tejto hypotézy sme sa rozhodli analyzovať súčasný mediálny diskurz. Za vzorku nám poslúžia ruské a slovenské mediálne texty, uverejňované v mienkotvorných periodikách, v období od marca 2020 dodnes. Predpokladáme, že zmeny sa budú týkať obrazu hrdinu a jazykových prostriedkov spojených s hrdinom v období koronakrízy. Lingvokulturologický prístup nám umožní uchopiť možné jazykové stereotypy, zmyslové asociácie a konotácie, ktoré nemusia byť priamo v texte vyjadrené. V rámci analýzy budeme skúmať lexiku, ustálené slovné spojenia, epitetá, a pod. Vzhľadom na rozsah tohto článku sa obmedzíme len na prierezovú analýzu päť textov v ruskom jazyku a päť textov v slovenskom jazyku, v ktorých sme v spojení s koronavírusom našli aj slovo hrdina.

V niektorých slovenských analyzovaných článkoch sme slovo hrdina našli už v nadpise, napr. „Pred koronavírusom zachránil celú krajinu. Hrdinom Faerských ostrovov je veterinár“. V texte sa opisuje príbeh veterinárneho vedca Debesa Christiansena, „ktorého oslavujú ako národného hrdinu“. Vedec upravil test, ktorým sa testovali ryby na zistenie koronavírusu a tak sa mu podarilo zastaviť nákazu na ostrove. Hneď v tomto prvom texte vidíme, že slovo hrdina sa nespája s fyzickým bojom či vojnou, no s inteligenciou a ochotou pracovať pre ostatných. V ďalšom texte sa spomína začiatok pandémie v čínskom Wu-Chane, autor píše: „Tragickým hrdinom tejto počiatočnej fázy je doktor Li Wen-liang, oftalmológ, ktorý si vďaka kontaktom s inými lekármi pospájal informácie, pochopil, že sa začala šíriť nová a nebezpečná nákaza, a začal pred nebezpečenstvom varovať cez sociálnu sieť WeChat. Bol za to potrestaný a musel svoje slová verejne odvolať.“ Lekár následne na nákazu koronavírusom zomrel a „v Číne je dnes považovaný za národného hrdinu, za jedného z „mučeníkov covidu“. Aj v tomto texte je na hrdinský piedestál postavený lekár, ktorý odhodlane varoval pred chorobou, bol potrestaný a napokon umrel. Zo slov o hrdinovi – mučeníkovi covidu je jasné, že hrdinský status nadobúda hagiografické črty a do popredia vystupuje sebaobeta. V nasledujúcich dvoch textoch sa ako hrdinovia označujú celé kolektívy: „Nielen lekári, ale aj učitelia, kuchári či iní dobrovoľníci sú hrdinami v čase pandémie koronavírusu. V novej situácii sa vynasli a priniesli riešenia v núdzových situáciách. ... Hrdinami sú nielen obchodníci, ktorí

zažívajú veľký nápor kupujúcich, ale aj poštári či smetiari.“ Práve od vytrvavej práce týchto kolektívov závisí bežný život ostatných v čase pandémie. Označenie si zaslúžili tým, že jednoducho vykonávajú svoju profesiu – nemusia byť nadaní ani robiť inovatívne výskumy, jednoducho si robia svoju prácu v ohrození nákazy. Aj tu je prítomný prvok obety – zabezpečiť služby pre ostatných aj za cenu možnej nákazy. Na druhej strane, treba podotknúť, že práca je pre nich aj výhodná a potrebná na zabezpečenie živobytia, keďže mnohí iní počas pandémie o prácu prišli. A hoci sa teda dá na výkon ich povolania pozeráť aj zo sebeckejšieho pohľadu, stále v diskurze prevláda altruistické podanie. V nasledujúcej analyzovanej ukážke sa opäť objavuje v pozícii hrdinu lekár – „Například začátkom 20. stoletia doktor Joseph Goldberger, který sa, mimochodom, narodil na Slovensku. Dnes je považovaný za nedoceneného hrdinu americkej klinickej epidemiológie.“ Za hrdinu je považovaný preto, že poukázal na liečbu choroby, no jeho postupy sa začali využívať až oveľa neskôr. Opäť sa teda stretávame s hrdinom, ktorý svoj um využil v prospech spoločnosti.

V ruských médiách sme tiež hľadali pojem герой a hneď prvý analyzovaný text ho má rovno v názve: „Герой Труда «красной зоны». Врач о том, как не перегореть в борьбе с Covid.“ Hrdina práce spomínaný v nadpise je Mariana Lysenko, lekárka, ktorá sa stará o chorých pacientov v čase pandémie. Rovnako sa tu okrem zaužívaného ocenenia spomína boj s nákazou, čo hrdinku posúva do ofenzívnej pozície, kde nielen pomáha, ale priamo bojuje proti chorobe. Okrem oficiálne udeleného hrdinského statusu jednotlivcovi sa v texte spomínajú aj ostatní hrdinovia: „герои все они — больничные врачи“. Znova sa vysoko oceňuje medicínsky personál a za svoju obetavú prácu sú celé kolektívy označené ako hrdinovia. V nasledujúcom texte opäť nachádzame kolektívnych hrdinov, autor píše: „Герои 2020. ... К счастью, есть люди, которые находят силы помогать в это трудное время другим. Это медики, волонтеры, спасатели, предприниматели. Спасибо вам за то, что вы есть!“ V článku si môžeme prečítať príbehy konkrétnych ľudí, ktorí pomáhajú počas koronakrízy a patria k vyššie menovaným skupinám ľudí. Opäť sa slovom hrdina oceňuje ich práca v prospech ostatných. V treťom analyzovanom príspevku sa veľmi jasne ukazuje konceptuálna metafora vojny – boj s koronavírusom sa predstavuje ako boj vo vojne, v ktorej vojakov zamenili lekári. Názov príspevku je totiž „Все на фронт: как врачи борются с коронавирусом в «красной зоне»“. Hrdinovia sa v texte spomínajú v priamej reči lekárov a zdravotných sestier, napr. „... героем себя не чувствую. Это моя работа. В такой ситуации мы просто

встали и пошли работать“. Sami lekáři sa teda za hrdinov nepovažujú, hoci spoločnosť ich takto často tituluje – považujú za nutnosť plniť si pracovné povinnosti. Vo veľmi podobnom duchu sa nesú aj nasledujúce dve ukážky, v ktorých sa hovorí, že „Настоящими героями во время пандемии стали рядовые медики“ a „сотрудники поликлиник и водители скорых, хирурги и терапевты — заслуживают звания героев уходящего года. Правда, сами они свой подвиг называют работой.“ Nad hrdinstvo je opäť kladená povinnosť a hrdinami sa stávajú celé kolektívy.

Hoci N.A. Kupinová hovorí, že v rámci koronavírusového diskurzu sa objavujú metafory vojny, ktoré obsahujú slová ako bitka, boj, front, frontová línia, ofenzíva, útok, obrana, v našej krátkej sonde sme našli iba jeden takýto text (Купина, 2020, s. 5). V súboroch skúmaných článkov z oboch krajín sme sa stretávali najmä s „mierovým“ vyobrazením hrdinu – t.j. hrdinom sa stávali lekáři a iní pracujúci, ktorí naďalej obetavo vykonávali svoju prácu. Vo všeobecnosti možno zhrnúť výsledky nasledovne – v slovenských ukážkach sme trikrát našli slovom hrdinu označeného konkrétneho lekára, akcentuje sa jeho um a inteligencia, snaha uľahčiť situáciu ostatným. Jeden z týchto lekárov bol aj perzekvovaný a umrel na následky covidu. Dvakrát sme sa stretli s kolektívnym hrdinom, ktorý svojou prácou pomáhal iným, pričom dôraz bol kladený na obeť pre blaho spoločnosti. V rámci ruských ukážok sme našli lekárku, ktorá boli označená za hrdinku a v štyroch ukážkach sa spomínali hrdinské kolektívy. V ruských textoch bol väčší dôraz kladený na povinnosti a nie invenciu a raz sme natrafili na priame použitie metafory vojny. Vidíme, že v textoch o hrdinoch dnešných dní sa neakcentuje priama obeť života a status hrdinu sa skôr posúva do pozície pomocníka, ktorý pomáha svojim umom (najmä v textoch slovenského pôvodu) a plnením si povinností (najmä v ruských textoch).

Zoznam použitej literatúry

1. ALLISON, S. – GOETHALS, G. – KRAMER, R. *Handbook of Heroism and Heroic Leadership*. New York: Routledge, 2016. 571 p. ISBN 978-1-138-91563-3
2. BUZÁSSYOVÁ, K- JAROŠOVÁ, A. a kol. 2006. *Slovník súčasného slovenského jazyka*. Bratislava: Veda, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 2006. 1105 s. ISBN 80-224-0932-4
3. CAMPBELL, J. 2000. *Tisíc tváří hrdiny*. Praha: Portál, 2000. 338 s. ISBN 8071783544

4. PEŠKOVÁ, M. 2012. *Idea „nového člověka“ v ruské literatuře 20. a 30. let 20. století*. Plzeň: Vydavatelství ZČU, 2012. 221 s. ISBN 978-80-261-0134-5
5. ZENO, F. 2011. Heroism: A Conceptual Analysis and Differentiation Between Heroic Action and Altruism. In: *Review of General Psychology*. 2011, roč. 15, č. 2, s. 99-113.
6. КУЗНЕЦОВ, С. А. 1998. *Большой толковый словарь русского языка*. Санкт-Петербург: Норинт, 1998. 1534 с. ISBN 5-7711-0015-3
7. КУЛЯПИН, А. И. – СКУБАЧ, О. А. 2005. *Мифы железного века: семиотика советской культуры 1920-1940-х гг*, Барнаул: Изд-во АлтГУ, 2005. 78 с. ISBN 978-57-904-0428-3
8. КУПИНА, Н. А. 2020. Пандемия коронавируса: метафорическая диагностика тревожной реальности в текстах СМИ. In: *Журналистика и массовые коммуникации, Известия Уральского федерального университета*. 2020. том 26, № 3, с. 5-13.

Mladá rusistika – nové tendencie a trendy VII

Editori:

☺ Mgr. Katarína Jalová • Mgr. Lucia Chudá

Afiliácia:

Univerzita Komenského v Bratislave, Filozofická fakulta, Katedra rusistiky a východoeurópskych štúdií, <https://fphil.uniba.sk/katedry-a-odborne-pracoviska/katedra-rusistiky/>

Recenzenti:

prof. PhDr. Mária Kusá, CSc.
prof. Feliks Shteinbuk, DrSc.
doc. PhDr. Ľubor Matejko, CSc.
doc. Mgr. Irina Dulebová, PhD.
Mgr. Ivan Posokhin, PhD.
Mgr. Jelena Ondrejkočová, PhD.

Obálka:

Mgr. Zuzana Bujačková

Technickí redaktori:

Mgr. Milan Regec, PhD.
Bc. Ivana Liptáková

☺ STIMUL a editori

Dielo je vydané pod medzinárodnou licenciou **Creative Commons CC BY-NC-SA 4.0** (vyžaduje sa: povinnosť uvádzať pôvodného autora diela; povinnosť odvodené dielo zdieľať pod rovnakou licenciou ako pôvodné dielo; len nekomerčné použitie odvodeného diela). Viac informácií o licencií a použití diela: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Vydavateľstvo:

STIMUL, Poradenské a vydavateľské centrum, Univerzita Komenského v Bratislave, Filozofická fakulta, Bratislava, <http://fphil.uniba.sk/stimul>

1. vydanie, 177 s.

ISBN 978-80-8127-327-8 (PDF)

ISBN 978-80-8127-328-5 (EPUB)

Nové tendencie

MLADÁ RUSISTIKA

a trendy VII

978-80-8127-327-8